

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 185/2023-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a zo sudcov Jany Laššákovej a Petra Molnára (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Andrejom Garom, advokátom, Štefánikova 14, Bratislava, proti uzneseniu Okresného súdu Prievidza č. k. 6 P 1/2022-201 zo 7. decembra 2022 a postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 22. februára 2023 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) v spojení s čl. 12 ods. 4 ústavy uznesením Okresného súdu Prievidza (ďalej len „okresný súd“) č. k. 6 P 1/2022-201 zo 7. decembra 2022 (ďalej len „napadnuté uznesenie“) a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu. Navrhuje, aby ústavný súd napadnuté uznesenie zrušil, vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a priznal mu náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je účastníkom konania o zverenie maloletého dieťaťa do osobnej starostlivosti a o určenie výživného vedeného okresným súdom pod sp. zn. 6 P 1/2022.

3. Na pojednávaní 23. novembra 2022 okresný súd uložil napadnutým uznesením sťažovateľovi poriadkovú pokutu 200 eur. Dôvodom uloženia poriadkovej pokuty bola skutočnosť, sťažovateľ opakovane napriek upozorneniam sudkyne vstupoval do výpovede matky maloletého a narúšal jej výpoveď. Sťažovateľ nerešpektoval bezprostredné výzvy sudkyne, aby od uvedeného konania upustil, teda svojím správaním podľa názoru okresného súdu rušil dôstojný priebeh pojednávania.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ argumentuje, že okresný súd „*žiadnym spôsobom neuviedol, v čom malo spočívať konanie sťažovateľa, ktorý mal rušiť dôstojný priebeh pojednávania*“, a poriadkovú pokutu mu udelil „*nezákonne*“. Poukazuje na to, že išlo o konanie vo veci starostlivosti súdu o maloleté dieťa, pre ktoré sú prirodzené emócie, pričom uvádza, že „*nevykrikoval, neurážal protistranu – matku, nemal nemiestne poznámky, len sa nezdržal vyslovenia svojho negatívneho postoja ku skutkovým tvrdeniam uvádzaným protistranou – matkou*“. Namietá, že okresný súd mu uložil poriadkovú pokutu v neprímerane vysokej výške. Zastáva názor, že napadnuté uznesenie okresného súdu predstavuje „*extrémne vybočenie zo štandardov*“ a absentuje v ňom primerané odôvodnenie, čím došlo k porušeniu práv sťažovateľa označených v bode 1 tohto uznesenia.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie základných práv sťažovateľa podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 11 ods. 1 listiny a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru a podľa čl. 1 dodatkového protokolu v spojení s čl. 12 ods. 4 ústavy uznesením okresného súdu o uložení poriadkovej pokuty a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu.

6. Ústavný súd poukazuje na to, že vo vzťahu k namietanému postupu okresného súdu nie je ústavná sťažnosť nijakým spôsobom odôvodnená, preto nebolo možné samotný postup okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 P 1/2022 podrobiť ústavnému prieskumu.

III.1. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru

7. Zmyslom a účelom sankčného opatrenia v podobe poriadkovej pokuty je vytvorenie účinného mechanizmu slúžiaceho k vynúteniu a upevneniu autority súdu, ktorého úlohou je zabezpečiť dôstojný a nerušený priebeh pojednávania vedúci k rýchlej a účinnej ochrane práv. Takýto výklad akcentujú aj základné princípy Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), konkrétne čl. 10 CSP, ktorý organizáciu priebehu konania zveruje do rúk súdu („Strany sporu postupujú v konaní v súlade so zákonom a podľa pokynov súdu.“; „Súd dohliada na riadny priebeh konania, určuje lehoty a ukladá potrebné opatrenia.“), ako aj čl. 17 CSP, ktorý zaväzuje súdy k urýchlenosti a hospodárnosti konania („Súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná

a rozhodnutá, predchádza zbytočným prieskumom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.“). Z ústavného hľadiska musí byť poriadková pokuta uložená v súlade so zákonom, spočívať v relevantných a dostatočných dôvodoch a pri jej uložení sa musí súčasne zachovať primerane vyvážený vzťah medzi použitými prostriedkami (vrátane výšky pokuty) a sledovaným cieľom (III. ÚS 346/2018).

8. Pokiaľ ide o medze zasahovania ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ústavný súd opakovane uvádza, že nie je prieskumným súdom, nadriadeným súdom a ani ochrancom zákonnosti. Jeho úlohou nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov.

9. Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o sťažnosti pre porušenie práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov súdnej interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07, I. ÚS 532/2017).

10. Dôvodnosť uloženia pokuty sťažovateľovi ústavnému súdu neprislúcha hodnotiť ani spochybňovať. Rozhodovanie o poriadkových pokutách (procesné rozhodnutia) pred všeobecnými súdmi patrí jednoznačne do výlučnej kompetencie všeobecných súdov, pri ktorej sa prejavujú atribúty ich nezávislého súdneho rozhodovania (m. m. II. ÚS 99/2020). V posudzovanom prípade sťažovateľ narušil dôstojný priebeh pojednávania uskutočneného 23. novembra 2022, keď opakovane napriek upozorneniam sudkyne vstupoval do výpovede matky maloletého a narušal jej výpoveď, pričom nerešpektoval bezprostredné výzvy sudkyne, aby od uvedeného konania upustil.

11. Bez potreby bližšej citácie ústavný súd konštatuje, že napadnuté uznesenie okresného súdu je odôvodnené v ústavne konformnom rámci a ústavný súd nedospel k názoru, že by ho bolo potrebné považovať za svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené. Vzhľadom na túto skutočnosť, ako aj na procesný charakter uznesenia o uložení pokuty (a jej výšku) s odvolaním sa na § 102 CSP ústavný súd konštatuje, že napadnuté uznesenie okresného súdu nemá znaky, ktoré by popierali zmysel práva na súdnu ochranu či znaky svojvôle alebo arbitrárnosti.

12. Z prednesených argumentov sťažovateľa nevyplýva nič, čo by posunulo posudzovanú vec do ústavnoprávnej roviny. Ústavný súd konštatuje, že sudkyňa k dosiahnutiu sledovaného cieľa – teda k zabezpečeniu dôstojnosti pojednávania vyžila miernejšie opatrenie (opakované napomenutie sťažovateľa), ktoré sa však ukázalo neúčinné. V súvislosti s námietkou neprimeranej výšky poriadkovej pokuty uvádza, že ju nepovažuje za neprimeranú, keďže bola uložená v spodnej polovici maximálnej sumy ustanovenej zákonom. V kontexte okolností prípadu preto nepovažuje napadnuté uznesenie okresného súdu za excesné, odporujúce princípu primeranosti.

13. Ústavný súd sa taktiež vysporiadal aj s námietkou sťažovateľa o porušení jeho práva na účinný prostriedok nápravy zaručeného čl. 13 dohovoru, ktoré sťažovateľ vidí v skutočnosti, že proti uzneseniu o uložení poriadkovej pokuty nemal v zmysle platnej právnej úpravy k dispozícii opravný prostriedok. Ústavný súd ju hodnotí ako neopodstatnenú a odkazuje na pôsobnosť čl. 6 ods. 1 dohovoru garantujúceho právo na spravodlivý proces, z ktorého nevyplýva právo na opravné prostriedky proti rozhodnutiam súdov o občianskych právach a záväzkoch alebo o oprávnenosti trestného obvinenia. Aj jednostupňová súdna sústava je z hľadiska záruk vyplývajúcich z čl. 6 ods. 1 dohovoru vo všeobecnosti akceptovateľná, podstatné je, aby bolo v konkrétnom jednostupňovom konaní naplnené právo dotknutej osoby na spravodlivý proces vo všetkých jeho aspektoch.

14. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že niet takej príčinnej súvislosti medzi napadnutým uznesením okresného súdu a základným právom sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právami podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru, ktorá by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne umožňovala ústavnému súdu dospieť k záveru o ich porušení, a preto ústavnú sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) odmietol v tejto časti z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

III.2. K namietanému porušeniu čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 11 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu a čl. 12 ods. 4 ústavy

15. Ústavný súd dáva do pozornosti svoju stabilizovanú judikatúru, v ktorej zdôrazňuje, že čl. 12 ods. 4 ústavy má charakter ústavného princípu, ktorý sú povinné rešpektovať všetky orgány verejnej moci pri výklade a uplatňovaní ústavy. Toto ustanovenie ústavy je vždy implicitnou súčasťou rozhodovania ústavného súdu, t. j. aj jeho rozhodovania o porušovaní základných práv a slobôd garantovaných ústavou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a preto ak ústavný súd nedospeje k záveru, že boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa, neexistuje ani dôvod na vyslovenie porušenia označeného ustanovenia ústavy (m. m. IV. ÚS 119/07).

16. Vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 11 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu ústavný súd konštatuje, že ich porušenie sťažovateľ namieta v priamej príčinnej súvislosti s namietaným porušením základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru. Keďže ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým uznesením okresného súdu nemohlo dôjsť k porušeniu označených práv, v konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci nemohlo dôjsť ani k porušeniu základných práv podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 11 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu v spojení s čl. 12 ods. 4 ústavy. Aj túto časť ústavnej sťažnosti preto odmietol pri predbežnom prerokovaní podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

17. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. apríla 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu